

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
ראשון

קונטרס

י"ג אלול - תשמ"ז

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

הוצאה רביעית

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה
ה' תהא שנת אראנו נפלאות
שנת הצדיק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

בס"ד.

פתח דבר

לקראת י"ג אלול, יום מלאת תשעים שנה לנשואי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ
נ"ע (תרנ"ז-תשמ"ז), הננו מוציאים לאור, ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א,
את המאמר ד"ה שמח תשמח כו', שנאמר בהתוועדות דש"פ תצא, י"ג אלול
ה'תשמ"א.

מערכת „אוצר החסידים“

עשיק תצא יו"ד אלול ה' תהא זו שנת משיח
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ תצא, י"ג אלול ה'תשמ"א

ש"מח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך כגן עדן מקדם¹, ומבואר בד"ה זה (שנאמר בעת חתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום ועש"ק, י"ג אלול תרנ"ז)² דרעים האהובים הם בחי' חו"ב שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין, והבקשה שמח תשמח רעים האהובים היא שתומשך שמחה בחו"ב. וצריך להבין, הרי בינה היא מקום השמחה כמ"ש אם הבנים שמחה, וידוע דאם הבנים קאי על בינה שהיא האם המולדת את המדות, וכמו שרואים גם בחוש דכש'אדם משיג בשכלו איזו השגה יש לו שמחה מזה, וגם בחכמה שאין שייך בה שמחה, כי שמחה היא מצד הגילוי דוקא וחכמה (כמו ברק המבריק) היא למעלה מגילוי, הרי בחכמה מאיר גילוי העונג, וכמו צהבוי פניו של רבי אבהו שמצא תוספתא חדתא³, דצהיבת הפנים הוא מגילוי העונג, וידוע דעונג הוא למעלה משמחה, ומהי הבקשה שמח תשמח רעים האהובים, מאחר שבלאו הכי יש שמחה בבינה, ועאכ"כ בחכמה שיש בה עונג שלמעלה משמחה. וגם צריך להבין, הרי רעים האהובים (בפשטות) קאי על חתן וכלה, וידוע דחתן וכלה הם זו"ן, ומהו הקשר דפירוש זה (שרעים האהובים קאי על חתן וכלה, וזו"ן עם פירוש הנ"ל דרעים (האהובים) הם חו"ב⁴).

(ב) **וי"ל** דיובן זה (הקשר דשני הפירושים) ע"פ מ"ש בספר אמת ליעקב⁵ (הובא במאמר הנ"ל)⁶ דאהובים בגימטריא דודים והם ז"א ונוקבא (וכידוע⁷,

(1) נוסח ברכות נשואין.

(2) ד"ה. שמח תשמח — תרנ"ז (נדפס בקונטרס בפ"ע, קה"ת תשכ"ה, ולאחי' בטה"מ תרנ"ז) בתחילתו.

(3) ראה זח"ג ד, א. — הובא בהמאמר הנ"ל ע' 90 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רסו). וראה ג"כ זח"ב נ, א. פרדס

שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ד.

(4) כמו שמדייק בהמאמר הנ"ל בתחילתו.

(5) תהלים ק"ג, ט.

(6) ראה זח"א ריש, א. ועוד.

(7) ירושלמי שבת פ"ח ה"א. פסחים פ"י סוף ה"א. שקלים פ"ג ה"ב. קה"ר פ"ח, א (ד).

(8) כ"ה בד"ה שמח תשמח שם. לקו"ת מסעי צג, ב. ובכ"מ בדא"ח. ובירושלמי וקה"ר שם. תוספתא

עתיקתא.

(9) כמבואר בד"ה שמח תשמח ע' 107 (סה"מ תרנ"ז ע' רפד) מאבודרהם (ברכת נשואין ופירוש).

(10) בהמאמר שם, דוה שגם זו"ן נק' בשם רעים הוא שעי' השמחה נעשים. רעים" (זיווגיהו תדיר).

וביאר זה שבהמאמר הוא בהמשך להם שמפרש שם לפנ"ז ד. רעים" קאי על פנימיות חו"ב (אף שהיחוד שלהם הוא רק לפרקים), כי "פירוש שמח תשמח רעים האהובים שיומשך השמחה. . . בחריב בפנימיות עד שיהיו בבחי' רעים".

אמנם, לפי פירוש הפשוט ב. שמח תשמח רעים האהובים" שהתואר, רעים האהובים" הוא גם מקודם [שכלן מפרש שם (ע' 106 — סה"מ תרנ"ז ע' רפג) ששמח תשמח רעים קאי על חיצוניות חו"ב שזיווגיהו תדיר גם עכשיו], צריך לומר, דוה שגם זו"ן נק' בשם רעים הוא מצד הטעם דלקמן בפנים.

(11) מערכת ריש — חלק מבוא שערים — אות ו.

(12) ע' 90 (סה"מ תרנ"ז ע' רסו).

(13) זח"ג ד, א. ועוד. וראה בהנסמך בס' הליקוטין — דא"ח צ"צ ערך דודי ס"ז (ע' קנז).

(*) בהמשך הנ"ל ע' 106 (סה"מ תרנ"ז ריש ע' רפג) מביא ענין זה דאהובים בגימטריא דודים. כנ"ל בשם ס' קהלת יעקב. וכנראה שצ"ל: אמת ליעקב, כדלעיל שם.

שרעים הם חורב ודודים הם זורין. ומ"ש רעים האהובים, דתיבת אהובים היא בהמשך ותואר של רעים שקאי (כנ"ל) על חורב, יש לבאר בשני אופנים. א', ע"פ הידוע¹⁴ באופן לידת המדות (זורין) מהמוחין (חורב), שבתחילה הם כלולים בהמוחין ואח"כ הם נמשכים בגילוי. ועפ"ז יש לומר, דרעים האהובים קאי על זורין (אהובים) כמו שהם כלולים בחורב (רעים), משא"כ אהובים (סתם) קאי על זורין כמו שנמשכים בגילוי, אהובים בגימטריא דודים. ועפ"ז יובן גם זה שהענין דזורין (דודים) מרומז בהגימטריא דאהובים (אהובים בגימטריא דודים), דגימטריא מורה על מיעוט האור והחיות מיעוט אחר מיעוט¹⁵, כי ההמשכה מהמדות שבמוחין (רעים האהובים) למדות שבלב (אהובים בגימטריא דודים) היא ע"י כמה צמצומים¹⁶. וב', דמכיון שהמדות הם תולדות המוחין, דחורב הם אב ואם וזורין הם בן ובת [כדאיתא בקבלה¹⁷ שאב ואם הם י"ה (חורב), ובן ובת הם ו"ה (זורין)], הם מתדמין להמוחין (גם לאחר ששנמשכו ונתגלו), כי האב מוריש לבנו כו' ועד שהיורש הוא במקום המוריש¹⁸, ועד"ז הוא בנוגע לבת (כשהיא יורשת, במקום שאין בן) [ובפרטיות, הבן הוא במקום האב, והבת היא במקום האם כמ"ש¹⁹ כאמה בתה]. דעפ"ז יש לומר, שגם לאחר ששנמשכו ונתגלו, נק' הם בשם רעים האהובים (וכנ"ל, דרעים האהובים בפשטות קאי על חתן וכלה, זורין שבגילוי), מכיון שגם אז (לאחרי המשכתן והתגלותן) הם דומין לחורב.

ג) ויש להוסיף, שהקשר דשני הפירושים ברעים האהובים [דפירוש העיקרי הוא שרעים האהובים קאי על חורב כמבואר בארוכה בהמאמר, אלא שיש בזה עוד פירוש שקאי (גם) על זורין], הוא גם בענין שמח תשמח כו'. כי זה שמבקשים שתומשך השמחה בחורב (פירוש העיקרי ברעים האהובים), אף שגם בלאו הכי יש בהם שמחה ועונג, היא שתומשך בהם שמחה נעלית יותר מהשמחה שיש בהם מצד עצמם (כדלקמן בארוכה). והטעם על זה שצריך להמשיך בהם שמחה יתירה הוא בכדי שע"ז יהי הגילוי בזורין (פירוש השני ברעים האהובים)²⁰.

ד) והענין הוא, דהנה עבודת ה' צ"ל בשמחה כמ"ש²¹ עבדו את ה' בשמחה. וכתיב²² תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב.

14) תריא בראשית ד, סע"א. לקו"ת שה"ש מז, ד. ובכ"מ.

15) שעה"ה פ"ז (פד, ב). וראה גם שם ספ"א.

16) ראה תריא וארא נח, ב (בענין הצמצום דמיצר הגרון). המשך תרס"ז ע' רפט ואילך. ובכ"מ.

17) זח"א רסד, ב. ובכ"מ. לקו"ת הש"ס להאריז"ל ליבמות סא, ב.

18) ראה ב"ב קנט, א. שו"ת צפנת פענח דווינסק ח"א סק"ה. ווארשא ח"ב סק"ה. ועוד.

19) יחזקאל טו, מד. ובאור"ת נ"ך עה"פ (ריש ע' תיב) "ויש לפרש היינו מל' הנק' בת היא דוגמת

הבינה".

20) ראה בהמאמר שם ע' 106 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רפב ואילך).

21) תהלים ק, ב.

22) תבוא כח, מז. וראה רמב"ם סוף הל' לולב. של"ה ס"פ תבוא (שפו, א). ועוד. תניא פכ"ו. לקו"ת

תזריע ד"ה שוש תשיש (כ, ג). ד"ה תחת אשר לא עבדת גו' לאדאמ"צ (מאמרי אדאמ"צ דברים ח"ב ע' תרפב ואילך). בהנסמן בלקיש חכ"ד ע' 639 הערה ד"ה קיום המצוות מיט שמחה.

ומכיון שהאדם צריך לעבוד את ה' בכל עניניו, וכל מעשיך יהיו לשם שמים²³ (ויתירה מזו)²⁴ בכל דרכיך דעהו²⁵, ועד שזהו (עבודת ה') תכלית כל בריאתו כמארזל²⁶ אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, הרי נמצא שצ"ל תמיד בשמחה. אלא שבשמחה יש חילוקי דרגות. דיש מקומות מיוחדים שהם מקומות של שמחה, וכמו בנין של שמחה²⁷. וכ"ה בנוגע לזמן, דיש זמנים מיוחדים (ימים טובים) שהם מועדים לשמחה²⁸. וגם בהם גופא יש חילוקי דרגות, וכמו חג הסוכות שהוא (גם) זמן שמחתנו²⁹. ובפרט בשמחת בית השואבה דמי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו³⁰, שהיו מרקדין באבוקות של אור³¹, דאבוקות של אור הם בחי' חכמה וענין הריקוד (באבוקות) היא ההמשכה (דבחי' חכמה) בבינה [וגם בשמחה זו גופא יש חילוקי דרגות, שהרי לא היו עושין אותה כו' אלא גדולי חכמי ישראל כו' וכל העם כו' באין לראות ולשמוע³²]. ובפרט בשמחת' השמחה דשמחת' היא נעלית יותר גם מהשמחה דשמחת בית השואבה כדאיאת בלקו"ט³³, ועד ששמו של יום זה (דשמו של כל דבר מורה על ענינו וחיותו³⁴) הוא שמחת תורה³⁵. דמכל זה מובן שיש כמה וכמה דרגות בשמחה. ונחלקות בכללות לשתי בחינות³⁶. שמחה שמורכבת באיזה דבר (וכמו שמחה שמצד השגת שכל וכיו"ב), דשמחה זו היא בכחות הגלויים והיא בגדר הגבלה, ושמחה עצמית שהיא ועיקרה בעצם הנפש, שלמעלה מגדר הגבלה.

ה) **ו'יובן** זה ע"פ המבואר בהמאמר שם³⁷ שטבע השמחה היא לפרוץ גדר, דהיינו כל הגדרה והגבלה שבנפש. ומבאר שם שני אופנים בזה. אופן הא', שהשמחה פורצת הגדרים שנעשו באדם מצד שהורגל כן, הגם שגדרים אלו נעשו

23 אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושרע אורח סר"א. וצע"ק שבשרע אדה"ז אורח סקניו סיב השמיטו (אבל מצוין בפנים לענין באדר"נ פי"ז ובח"פ להרמב"ם פ"ה, שבשניהם מקושר הנ"ל עם בבל דרכיך דעהר — שהובא בשו"ע אדה"ז שם).

24 ראה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104 ואילך.

25 משלי ג, ו (וראה ברכות סג, א). רמב"ם וטושרע ודאדה"ז שם.

26 משנה וברייאת סוף מס' קידושין (עפ"י גירסת השי"ס כתי' (אוסף כתבי-היד של תלמוד הבבלי, ירושלים תשל"ד). וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם. ובכ"מ. ובגירסת הנפוצה. ואני נבראתי לשמש את קוני').

27 תענית יד, ב. מגילה ה, ב. רמב"ם הל' תעניות פ"ג ה"ח.

28 בנוסח התפלה והקידוש דיו"ט. וראה רמב"ם הל' יד"ט פ"ז ה"ז. טושרע (ודאדה"ז) אורח סתכ"ט

ס"ב (ס"ו).

29 בנוסח התפלה והקידוש. וראה המשך וככה תרל"ז פצ"ז ואילך.

30 סוכה נא, א (במשנה).

31 שם נג, א.

32 רמב"ם הל' לולב פ"ח ה"ד. וראה לקו"ש ח"י ע' 269 ואילך.

33 סוכות פ, ג. וראה ג"כ סידור שער הסוכות רסט, ב. לקו"ש ח"י ע' 167.

34 שעה"ה"א פ"א. וראה גם אורח לה"מ ס"פ בראשית.

35 ראה זח"ג רנז, ריש ע"ב. תקריז תכ"א (נו, סע"א). ועוד. ובפוסקים.

36 ראה ד"ה שמח תשמח ע' 47-48 (סה"מ תרנ"ז ע' רכא).

37 ע' 49 (סה"מ תרנ"ז ע' רכג) ואילך.

אצלו כטבע (כי הרגל נעשה טבע שני³⁸), ואופן הב' שהשמחה בכחה לפרוץ גם הגדרים שבטבע תולדתו, ועד שבכח השמחה להפוך אותם ולשנותם מן הקצה אל הקצה, והיינו, דמה ששמחה פורצת הגדרים שבטבע תולדתו הוא לא רק שאותם המדות שהוטבעו בהאדם הם בריבוי והתגברות ביותר מכפי מדתם, אלא שע"י השמחה נעשה גם שינוי בטבע מדותיו ומן הקצה אל הקצה. וכמו עד"מ מי שהוא קמצן וכילי ביותר בטבע תולדתו, הנה בעת השמחה, כשהוא שמח בשמחה גדולה ביותר, יתהפך לבנו לגמרי מטבעו הקודם ונעשה פזרן וחסדן גדול, כמו מי שהוא פזרן וחסדן בטבעו, ועד שמתחסד גם עם שונאו, וי"ל אפילו לשונאו ע"פ תורה³⁹. והנה גם באופן הא' ששמחה פורצת גדר שמצד ההרגל, צריך ביאור, דמכיון שכל הרגל נעשה טבע, אף שהוא רק טבע שני, הרי לכאורה צריך ריבוי זמן ועבודה לשנות טבע זה לאט לאט, ואיך בכח השמחה לשנותו בשעתא חדא. ועאכ"כ באופן הב', שצריך להבין, איך בכח השמחה לפרוץ הגדרים שבטבע תולדתו, ועד שבכחה לשנות ולהפוך טבעו מן הקצה אל הקצה. והענין הוא (כמבואר בהמאמר שם⁴⁰), דמה ששמחה פורצת גדר (אפילו באופן הא', ומכ"ש באופן הב') הוא דוקא בשמחה כזו שמגיע בעצם הנפש, שלמעלה מכחות הגלויים. דלהיות שעצם הנפש הוא למעלה מגדר הגבלה (להיותו קשור עם העצמות), לכן, השמחה שמצד עצם הנפש, פורצת כל ההגדרות וההגבלות.

ו) וזהו"ש שמח תשמח רעים האהובים שצריך להמשיך השמחה בחו"ב, הגם שמקום השמחה הוא בבנינה, ובחכמה יש עונג שלמעלה מהשמחה, כי השמחה שבבנינה וכן העונג שבחכמה הוא (דוגמת) השמחה והעונג שמצד כחות הגלויים, ובמילא יש בזה מדידה והגבלה. והגם שפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק⁴¹, ובפרט שהכוונה היא לא רק לבחי' פנימיות עתיק לבד אלא עד שרש הראשון דבחי' פנימיות ועצמות א"ס⁴², הרי ענין זה שייך ליחוד פנימי דא"א, ויחוד זה צריך לעורר ולהמשיך (שהרי יחוד פנימי דא"א הוא רק לפרקים⁴³). וזהו שמבקשים שמח תשמח רעים האהובים, שתומשך בחו"ב השמחה העצמית (ועד מפנימיות ועצמות א"ס) שלמעלה מגדר הגבלה לגמרי, ששמחה זו פורצת כל הגדרים (כנ"ל), ועי"ז נעשה יחוד פנימי דחו"ב, וגם יחוד זה יהי' יחוד תמיד.

38) שבילי אמנה נ"ד ש"ב. וראה שו"ת הרמ"ע מפאנו סלי. תניא ספייד. שם פט"ו. וראה גם שם פמ"ד

(סג, ב).

39) ראה פסחים ק"ג, ב. ובכ"מ.

40) ע' 52 (סה"מ תרנ"ז ע' רכז).

41) להמבואר בסעיף זה — ראה בארוכה בהמאמר ע' 89 ואילך. שם ע' 105 ואילך (סה"מ תרנ"ז ע' רסה

ואילך. שם ע' רפב ואילך).

42) ראה בהנסמך ב' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתע הערה ד"ה כמ"ש.

43) ראה ד"ה שמח תשמח ע' 90 (סה"מ תרנ"ז ע' רסו). ובכ"מ.

44) וחז"א ד, א. וראה ס' הליקוטים — דא"ח צ"צ ערך חו"ב ס"ד (ע' תקנה ואילך).

ועיקר המכוון בזה (ביחוד פנימי דחוי"ב) הוא בכדי שעיי"ז יהי יחוד זו"ן, "שזהו העיקר"⁴⁵. וכמבואר בארוכה בהמאמר⁴⁶ שביחוד זו"ן דוקא הוא המשכת העצם, שלכן מיחוד זו"ן דוקא נעשה התהוות חדשה (לידת הנשמות), אלא שבכדי שיהי יחוד זו"ן, צריך להיות תחילה יחוד פנימי דחוי"ב. וזהו שמח תשמח רעים האהובים (אהובים בגימטריא דודים, זו"ן), כי הבקשה שתהי המשכת שמחה בחוי"ב שעיי"ז יהי יחוד פנימי דחוי"ב, הוא בשביל יחוד זו"ן⁴⁷.

ו) **ועפ"ז** יובן גם השייכות דבקשה זו לשמחת נישואין. דהנה ידוע⁴⁸ שהבריאה יש מאין היא בכח העצמות דוקא. דכל האורות והגילויים, מכיון שיש להם עילה או סיבה עכ"פ, אין ביכלתם להוות דבר (יש"ש) שאין לו (בהרגשתו) עילה וסיבה, דא"א לשום נמצא להשפיע מה שאין בכחו⁴⁹, והתהוות היש הוא רק בכח העצמות שמציאותו מעצמותו ואין לו שום עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו. והנה "המשכת" העצמות לברוא יש מאין (בששת ימי בראשית) היתה מצד כיו"ס חפץ חסד הוא. אבל לאחר מ"ת בכדי שתהי המשכה זו הוא ע"י העבודה דתומצ"צ⁵⁰, וי"ל שבפרט (ובגלוי) היא ע"י המצוות ששייכים לענין של בלי"ג, וכמו מצות פור, כידוע⁵¹ דבענין ההולדה (להוליד דור אחר דור) הוא גילוי כח הא"ס, ובפרט שענין ההולדה הוא (גם) דוגמת בריאה יש מאין⁵² שהיא בכח העצמות. וזהו⁵³ מה שמבקשים בשמחת נישואין שמח תשמח רעים האהובים, כי תכלית ענין הנשואין הוא שתהי הולדה⁵⁴, פרו ורבו ומלאו את הארץ⁵⁵, ולכן מבקשים אז שמח תשמח רעים האהובים, שתהי המשכת השמחה העצמית דעצמות אוא"ס. וזהו גם מה שאומרים (בהמשך הברכה) כשמחך יצירך בגן עדן מקדם, דהמשכת השמחה בגן עדן מקדם (בתחלת הבריאה) היתה מצד כי חפץ חסד הוא. וזה מבקשים שגם עכשיו ע"י עבודתינו בתומצ"צ, ובפרט ע"י שמחת נישואין, תהי המשכה זו.

(45) כ"ה בהמאמר שם ע' 106 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רפב).

(46) ע' 90 (סה"מ תרנ"ז ע' רסו) ואילך.

(47) ראה בהמאמר שם ע' 106 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רפב ואילך).

(48) אנה"ק ס"ך (קל, סעיף ואילך). סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פכ"ה (קכח, ב ואילך). ובכ"מ.

(49) לשון הדרמ"צ שם (קכט, רע"א).

(50) ל' הכתוב — מיכה ז, יח.

(51) ראה לקרית נצבים מז, ב (מע"ח שער כט (שער הנסירה) רפ"ב. וראה גם שם שער ח (שער דרושי

הנקודות) ספ"ו). ובכ"מ. וראה גם ד"ה והוא כחתו תרנ"ז פ"ג (סה"מ תרנ"ז ע' קנא ואילך).

(52) לקרית שה"ש לט, ד ואילך. ד"ה כל הנהגה תרנ"ב (סה"מ תרנ"ב ע' קל). סה"מ תרפ"ז ס"ע רכו

ואילך.

(53) ד"ה שמח תשמח ע' 3 (סה"מ תרנ"ז ע' קעה). סה"מ תרנ"ז ע' יב. המשך תרס"ז ע' תד. ואולי י"ל

שזה נעלה יותר מענין א"ס שבהולדה — כי הבריאה יש מאין היא בכח העצמות שמציאותו מעצמותו, ענין אין לו תחילה שלמעלה מענין "אין סוף".

(54) ראה ד"ה שמח תשמח ע' 105 (סה"מ תרנ"ז ע' רפב) ואילך.

(55) שלכן לא חקנו ברכה על הקידושין (אקב"ז לקדש את האשה), כבשאר מצוות — כי קידושין

ונישואין הם בעיקרם רק הקדמה והכנה להעיקר והתכלית שבא אח"כ ע"י קיום מצות פור — ראה רא"ש כתובות פ"א ס"יב.

(56) בראשית א, כח.

ח) וכמו שה' ביום חתונתו זה מ"ת⁵⁷ שאז היתה המשכת השמחה העצמית כו' (וכמבואר בהמאמר⁵⁸, דעיקר השמחה שפורצת כל הגדרים הוא שמחת נשואין), וההמשכה אז היתה ע"י עבודה, שהרי ביום חתונתו זה מ"ת קאי על לוחות השניות⁵⁹ וענין לוחות השניות הוא מה שניתנו ע"י עבודה דוקא. ועד"ז הוא בקיום כל מצוה, דע"י כל מצוה צ"ל לשם יחוד קוב"ה ושכינתו כדאיאתא בפע"ח⁶⁰, ומה שאנו אומרים לשם יחוד רק פעם אחת קודם התפלה הוא לפי שאמירה זו היא פעולה נמשכת על כל היום⁶¹. ומכיון שכל אחד מישראל הוא בנו יחידו של הקב"ה כתורת הבעש"ט הידועה⁶², וכתביב⁶³ בני בכורי ישראל לשון יחיד, וגם במ"ת נאמר לכא"א מישראל אנכי⁶⁴ הוי' אלקיך לשון יחיד⁶⁵, הרי, שהשמחה שלמעלה שבקיום כל מצוה דכאוי"א מישראל היא שמחת הקב"ה בחתונת בנו יחידו, דשמחה זו פורצת כל הגדרים.

ט) ובפרט בחודש אלול, כשהמלך נמצא בשדה עם כא"א מישראל, ומקבל את כא"א בסבר פנים יפות ומראה לו פנים שוחקות⁶⁶, ואלול הוא ר"ת אני לדודי ודודי לי⁶⁷, דאפילו דודים שקאי על זו"ן שזיווגם הוא רק לפרקים⁶⁸, הנה

57) שה"ש ג, יא. תענית כו, ב (במשנה). ובכ"מ.

58) ע' 103 (סה"מ תרנ"ז ס"ע רעט) ואילך.

59) פרשי' תענית שם.

60) שער ו (שער הזמירות) ספ"ה [והוא בפע"ח שסידר מהרנ"ש. ובפע"ח שסידר מהר"מ פאפירש ליתא. וכנראה שלפע"ח זה נתכוין השער הכולל (המובא לקמן) במ"ש „בפע"ח לא מצאתי מזה"]. וראה ג"כ שער רוח הקדש (תל"אביב תשכ"ג) לח, ב. ספר הליקוטים להאריז"ל עה"פ ראה טו, ח (ד"ה ענין הצדקה). לחם מן השמים (לר"י צמח — מונקאטש תרס"ה) בית הכנסת ד"ה קודם שחיתיל (ז, ב). נגיד ומצוה ס"ע נב. שו"ע האריז"ל כוונת התפלה ס"ט. אור צדיקים (למהר"מ פאפירש) כוונת הברכות ס"ה סק"א (טו, ב). וראה שם הל' דרך ארץ סכ"ד סק"ט (כו, א). רמ"ז לוח"ג ריט, ב (קעו, ב). כסא מלך להקדמת תקוין ד"ה ואי תמרון אות ש ד"ה ובזה (ירושלים — ח, ב). שער הכולל (להרא"ד לאוואוט) פ"ז ס"ב. לקרית ר"ה נה, ג. סה"מ תקס"ז ע' שה. תקס"ח ע' תיו. תקס"ט ע' קלד. ס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ע' תקצב. ועוד.

61) ד"ה שמח תשמח ע' 25 (סה"מ תרנ"ז ע' קצח). סה"מ עטרית ע' תקיח. ועוד.

62) כשי"ת (הוצאת קה"ת) היספות סקל"ג. ושי"ת.

63) שמות ד, כב.

64) יתרו כ, ב.

65) ראה פסיקתא דרי"כ פ' בחודש השלישי בסופו. יל"ש עה"פ (רמז רפו). וראה גם פסיקתא רבתי פ'

כא. רמב"ן עה"ת עה"פ.

66) לקרית ראה ד"ה אני לדודי האי' ס"א (לב, ב). וראה ג"כ ס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב

ס"ע תחכה ואילך.

67) שה"ש ו, ג. אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א. סדר היום (בסדר ר"ח אלול). אילת אהבים (להר"ש אלקבץ) עה"פ (ירושלים תשל"ג — גב, ב). ר"ח שער התשובה פ"ד ד"ה עוד יש (קט, ב). פע"ח שער כד (שער ר"ה) פ"א. שעה"ס להאריז"ל עה"פ. מטה משה ס' תשעה. בי"ח לטור או"ח הל' ר"ה סתקפ"א ד"ה והעבירו. עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו) מאמר חקור דין ח"ג פ"ד (ירושלים תשל" — פו, ב). של"ה ריג, א. סידור האריז"ל להר"ש מרשקוב סדר יחודים מרי"ח אלול (ח"ג מה, ב). סידור קול יעקב שער התשובה בתחילתו (ח"ב קה, א). לקרית ראה שם. שם לג, א. ר"ה סד, א. סידור (עם דא"ח) שער אלול רכה, סע"ג. מאמרי אדה"ז הנחות הר"ם ע' כה. ס' מאמרי אדה"מ צ' דברים ח"א ע' שלב. ועוד.

בחודש אלול הם מתייחדים בתיבה אחת. ומזה מובן, דנוסף על הענין דשמחת נשואין (יחוד קוב"ה ושכינתו) שבמשך כל השנה מצד קיום המצוות, הנה בחודש אלול הוא ביתר שאת. ובפרט בהשבתות בחודש אלול. דהנה בחודש אלול תוקעין בשופר כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר⁶⁶ אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו⁶⁷. הרי שבאלול יש גם ענין היראה וחרדה. אמנם זהו רק בימי החול, משא"כ בהשבתות שבחודש אלול, הרי ענין היראה והחרדה דאלול לכאורה (בגילוי) אינם בשבת, שהרי בשבת אין תוקעין ובשבת אין עצב בה⁶⁸, ועיקר פעולת אלול בימי השבתות הוא הענין דאני לדודי ודודי לי, שמחת נשואין דהקב"ה וכנס"י. ומזה מובן, שכל הוספה בתומ"צ, ובפרט בחודש אלול, פורצת כל הגדרים, כולל גם גדרי הגלות, דכל הוספה בתומ"צ (שענינם היפך הגלות) ממהרת את הגאולה העתידה, ביום ההוא יהי גוי⁶⁹, ב"פ י"ה⁷⁰, היינו שגם ו"ה יהי כמו י"ה, וכמו שיהי זיווגיהו תדיר, כמור"כ בחי' ו"ה יהי זיווגיהו תדיר⁷¹, בגאולה העתידה, שאז יהי ענין הנשואין, כדאיתא בשמו"ר⁷² שעכשיו הו"ע האירוסין ולע"ל יהיו הנשואין, במהרה בימינו ממש.

68) עמוס ג. ו.

69) רס"ג הובא באבודרהם בטעמי התקיעות. סור אר"ח שם. השלמה לשו"ע אדה"ז אר"ח ר"ס תקפא.

וראה אה"ת נצבים ע' אר"פ ואילך.

70) כמ"ש (משלי י, כב). ולא יוסף עצב עמה' — ירושלמי ברכות פ"ב סוף ה"ז. הובא בתוד"ה מאן

דאמר — מור"כ כג. ב.

71) זכרי יד, ט.

72) לית להאריזיל עה"פ. הובא בלקי"ת כמדבר ז, ד. ועוד.

73) ד"ה שמח תשמח בסופו — ע' 107 (סה"מ תרגו"ן ע' רפד). ובכ"מ.

74) ספטי"ז. וראה לקי"ת שה"ש מח, א ואילך.